

POSTUPAK ISTRAŽIVANJA I IZVJEŠĆIVANJA O NASTALIM ŠTETNIM DOGAĐAJIMA

UVOD

U ovom članku opisuje se postupak prijave istraživanja i izvješćivanja svih incidenata (štetni događaji) koji se pojavljuju na mjestima rada. Također se opisuje postupak kojim se utvrđuje uzrok incidenata i korektivnih radnji koje treba provoditi kako bi se spriječilo ponavljanje sličnih događaja i time unaprijedio sustav sigurnosti. Postupkom se nastoji podići svijest zaposlenika utvrđivanjem učinkovitog načina i metoda komuniciranja o rezultatima istraživanja incidenata i novostečenih saznanja prijašnjih događaja.

Pravila pri postupku istraživanja i izvješćivanja svih incidenata primjenjuju se na sve slučajeve bez obzira na njihov ishod, a čine ih:

- potencijalno opasne situacije
- incidenti:
 - ozljede na radu
 - incidenti u okolišu
 - materijalna šteta i sl.

NAČIN OBAVJEŠĆIVANJA O ŠTETNOM DOGAĐAJU

Svi incidenti koji se istražuju moraju biti uzročno i posljedično povezani s procesom

rada u uobičajenim radnim postupcima i trebaju se odnositi na aktivnosti poduzete uz suglasnost ili odobrenje poslodavca.

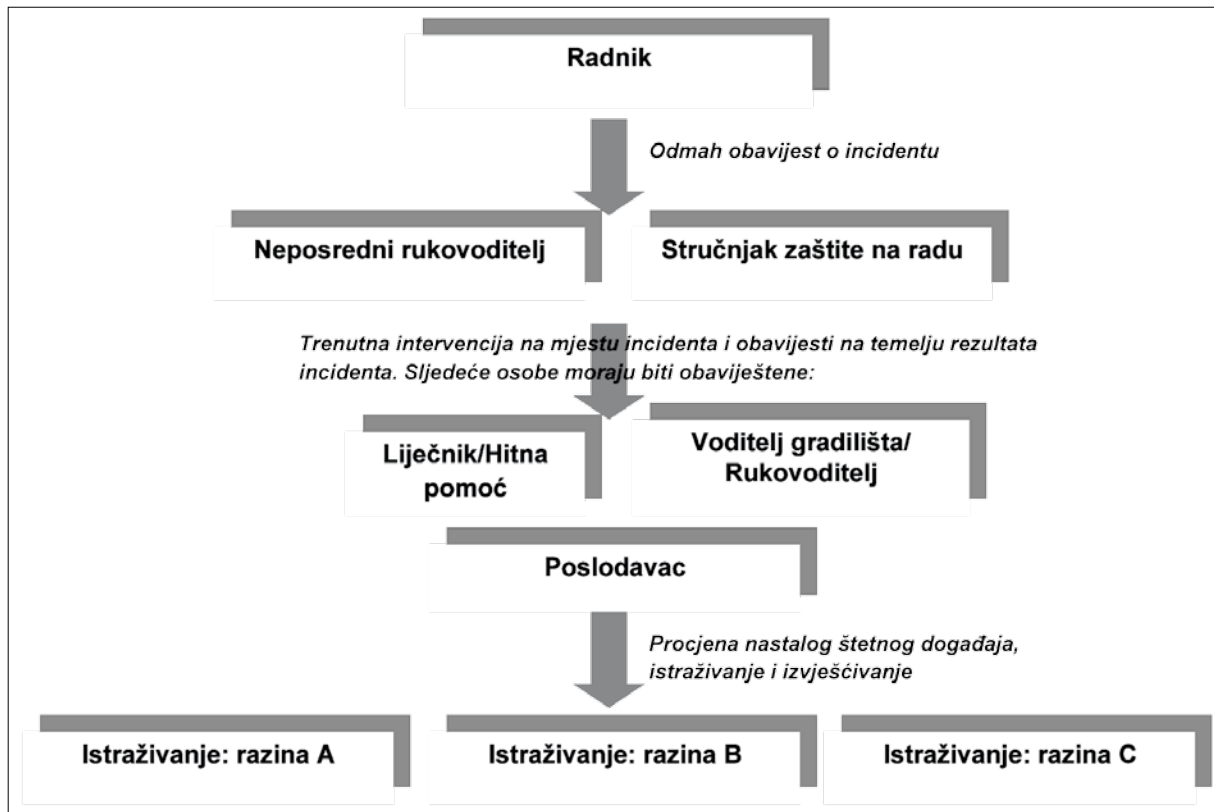
Radnik, bilo na vlastitu inicijativu ili putem svojeg neposrednog rukovoditelja, obavještava poslovođu i stručnjaka zaštite na radu da je nastao štetni događaj. Ova informacija mora se osigurati u najkraćem razdoblju pomoću najbrže dostupne komunikacijske metode.

Istraživanja na razini A provodi neposredni rukovoditelj na mjestu rada s naknadnom obavijesti i klasificiraju se posljedice koje, također, utvrđuje stručnjak zaštite na radu.

Istraživanje na razini B provodi se na način da poslodavac utvrđuje i formira tim za istraživanje nastalog događaja koji se može sastojati od neposrednog rukovoditelja, ovlaštenika poslodavca, povjerenika radnika, stručnjaka zaštite na radu, ovisno o organizacijskoj strukturi.

Istraživanje na razini C provodi se ako kod poslodavca postoji korporativna razina rukovođenja u koju se uključuju predsjednik uprave i ostali rukovoditelji na toj razini rukovođenja.

Uključivanje timova na razini B i C ovisi o veličini štetnog događaja koji se dogodio na lokaciji pod nadzorom poslodavca.

Shema 1. Koraci u procesu prijave incidenta na razini kompanije

PROCJENA MOGUĆIH POSLJEDICA ŠTETNOG DOGAĐAJA

Važno je procijeniti potencijalne posljedice svih incidenata kako bi se uspostavila žurnost odziva na potencijalno opasne situacije i razinu potrebne istrage, te dati prioritet korektivnim i kontrolnim mjerama. Poslodavac i stručnjak zaštite na radu utvrđuju u istrazi razinu istraživanja pomoću matrice rizika. Razina istrage bit će uspostavljena ako se uzme u obzir najgori mogući

scenarij utvrđen između stvarnih posljedica i potencijalnog rizika.

Razina istrage treba se povezati ne samo sa "stvarnim posljedicama" (što se zapravo dogodilo), nego i s "potencijalno mogućim posljedicama" od incidenta, odnosno što se moglo dogoditi "realno".

Prave posljedice i "potencijalno moguće posljedice", kao i razina istrage trebaju biti uspostavljene i definirane pomoću matrice rizika.

Tablica 1. Matrica rizika za određivanje razine istraživanja

POSljedICE					RAZINA ISTRAŽIVANJA ZA STVARNE POSljedICE	RAZINA ISTRAŽIVANJA ZA POTENCIJALNE OPASNOSTI				
	Štetno za ljude	Posljedice u okolišu	Oštećenje opreme	Utjecaj na reputaciju		1 Nije vjerojatno	2 Malo vjerojatno	3 Vrlo vjerojatno	4 Vjerojatno	5 Učestalo
1 Zane-marljivo	Neznatne ozljede ili mali utjecaj na zdravlje	Neznatni utjecaj na okoliš unutar granica tvrtke	Neznatno oštećenje	Neznatan utjecaj	A	A	A	A	A	A
2 Mali značaj	Manje ozljede ili utjecaj na zdravlje	Manji utjecaj na okoliš: izlivanje unutar granica tvrtke	Manje oštećenje	Ograničeni utjecaj	A	A	A	A	B	B
3 Značajno	Ozbiljne ozljede ili veći utjecaj na zdravlje	Lokalni utjecaj Posljedica: izlivanje unutar ili u blizini granice tvrtke	Lokalno oštećenje	Znatan utjecaj	B	A	A	B	B	C
4 Veliki utjecaj	Smrtna ozljeda ili trajni invaliditet	Znatan utjecaj na okoliš Onečišćenje se širi izvan granica tvrtke	Velika oštećenja	Nacionalni utjecaj	C	A	B	B	C	C
5 Katastrofa	Skupna ozljeda sa smrtnim ishodom	Velika onečišćenja s produženim posljedicama na okoliš koja se šire izvan granica tvrtke	Opsežna oštećenja	Međunarod. utjecaj	C	A	B	C	C	C

GLAVNI KORACI PRI ISTRAŽIVANJU ŠETNOG DOGAĐAJA

1. Mjesto na kojem je nastao štetni događaj potrebno je osigurati ograđivanjem ako je to moguće kako bi se izbjeglo da ne dođe do ponovnog nastanka štetnog događaja te da se osigura mjesto događaja kako bi se moglo obaviti istraživanje.

2. U slučaju ozljede na radu koja zahtijeva pružanje prve pomoći potrebno je odmah obavijestiti osobu osposobljenu za pružanje prve

pomoći ili hitnu pomoć te aktivirati tim na razinama B ili C koji će provesti istragu.

3. Sljedeći korak je prikupljanje informacija o štetnom događaju te o događajima koji su doveli do toga. Uvelike je značajno razgovorati s radnicima koji su nazočili štetnom događaju. Crteži i fotografije su dobar način snimanja mjesta nesreće.

Podatke koje treba razmotriti tijekom prikupljanja informacija su:

- što se dogodilo

- tko su osobe koje su bile uključene u sami događaj
- koja oprema se koristila u trenutku štetnog događaja.

4. Utvrđivanje lokacije mjesta događaja odmah nakon incidenta, područje na kojem se incident dogodio, korištena oprema i osobe koje trebaju ostati prisutne. U najkraćem mogućem roku slikati opremu i alate koji su upotrijebljeni i skicirati mjesto događaja.

5. Što je prije moguće intervjuirati svjedoke događaja. Ako je više sudionika, razgovore treba voditi odvojeno za svakog svjedoka. Na kraju intervjua za svakog svjedoka treba se sastaviti pisana izjava. Razgovore treba provesti i s drugim osobama koje nisu izravno uključene u incident, a koje bi mogle pridonijeti procesu istrage nastalog incidenta dajući valjane podatke.

6. Prikupiti sve zapise o sudionicima incidenta (osposobljavanja, zdravstveni pregledi), opremi (održavanje, ispitivanje itd.) i procesima (postupci, tehnička dokumentacija i sl.).

7. Da bi se utvrdili stvarni uzroci, potrebno je prepoznati rizike koji su prethodili nastanku štetnog događaja. To je veoma važno tijekom istraživanja incidenta kako bi se u potpunosti razumio slijed događaja, a da se identični incident ne bi ponovio.

Pravodobno je potrebno utvrditi slijed događaja kako bi se ustanovilo gdje je došlo do propusta. Za to nam mogu poslužiti jednostavna pitanja koja se mogu postaviti: Tko je izvršio radnju koja nije u skladu sa sigurnim postupcima?, Koji je ispravan postupak koji treba slijediti? itd.

Izravan uzrok nesreće definiran je kao aktivnost nastalog događaja ili sile koja proizvodi ili pridonosi nastanku incidenta. Svaka nesreća je rezultat jednog ili više neposrednih uzroka istovremeno koji djeluju na istom mjestu i na istom elementu (osoba i/ili oprema).

Uzrok je definiran kao najosnovniji čimbenik ishoda incidenta. Postoji više od jednog čimbe-

nika koji pridonosi nastanku incidenta, a može djelovati u različitim trenucima u vremenu, na različitim razinama organizacije i uključujući sve zaposlenike i organizacije.

Kako bi se olakšala analiza i uspostavio sustav, uzroci se klasificiraju kako slijedi:

Izravni uzroci:

- Nesigurni postupci u praksi odnose se na opasnosti povezane s neuspjesima zaposlenika u obavljanju njihovog posla;
- Nesigurni uvjeti odnose se na opasnosti povezane s radnim okruženjem, opremom itd. ako se sustavno ne provode mjere sigurnosti;

Identificirani uzroci na temelju sljedećih vrsta nedostataka:

- čimbenici povezani s ponašanjem, vještinama, osposobljenosti i znanja zaposlenika koja su povezana s psihofizičkim sposobnostima osobe za obavljanje određenog posla;
- čimbenici na radnom mjestu povezani sa sustavom upravljanja, sustavom komunikacije, održavanjem opreme, radnim okruženjem itd.

8. Korektivne mjere utvrđuju se na temelju ishoda incidenta. Korektivne mjere odnose se na radnje poduzete odmah nakon incidenta kako bi se spriječilo pogoršanje već utvrđenog nesigurnog stanja.

Kada se utvrde korektivne mjere, na temelju ustanovljenih uzroka imenuje se osoba zadužena za izvršenje korektivne aktivnosti kao i odgovornost za provedbu aktivnosti do datuma dospjeća za njihovo zatvaranje.

9. Provedbu korektivnih mjera prati stručnjak zaštite na radu koji je odgovoran za reviziju provedbe korektivnih radnji utvrđenih u izvješću o incidentu. Osim toga, prikuplja dokaze od osoba zaduženih za provedbu korektivnih mjera i sastavlja izvješća zatvorenih korektivnih radnji. Dokazi za provedbu korektivnih radnji moraju se zajedno pohraniti s izvješćem o incidentu.

IZVJEŠĆE O ŠTETNOM DOGAĐAJU

Izvješće o istraživanju incidenta sastavlja stručnjak o zaštiti na radu i/ili voditelj istražnog tima, ovisno o razini istrage i potpisuje odobrenje korektivnih aktivnosti.

Pri sastavljanju izvješća o istrazi incidenta treba se držati sljedećih načela:

- izvješće treba biti koncizno i jasno,
- neutemeljene spekulacije treba uvijek izbjegavati,
- interpretacije zaključaka treba temeljiti samo na činjenicama koje su utvrđene u istrazi,
- navedeni događaji i uvjeti definirani u izvješću koji nisu bitni preduvjet za nastanak incidenta moraju biti jasno utvrđeni,
- procjena osnovnih uzroka nastanka incidenta treba biti temeljena na analizi dokaza,
- izvješće treba biti definirano kao samostalni dokument i ne smije biti vidljivo svima, osim zainteresiranim stranama uz odobrenje,
- treba biti omogućena revizija dokumenata relevantnih za incident i izvješća,
- voditelj tima treba osigurati da sva dokumentacija prikupljena tijekom istrage i priprema izvješća bude pravilno arhivirana,
- konačni primjerak izvješća treba sadržavati izjavu o povjerljivosti.

Izvješće o incidentu mora sadržavati priloge kao dokaz istražnih nalaza:

- medicinsko izvješće
- izjave svjedoka
- fotografije i skice mjesta incidenta
- ostale relevantne zapise i dokumente.

ZAKLJUČAK

U većini slučajeva kada se pojavljuju štetni događaji (ozljede na radu, utjecaj na okoliš, oštećenje opreme i sl.), ne pridaje se dovoljno pozornosti istraživanju za što postoji više razloga, a jedan od njih je da se štiti poslodavca jer nije poduzeo sve potrebne mjere za zaštitu radnika, okoliša itd. Također možemo reći i da nedovoljno znanje o istraživanju štetnih događaja može biti element koji utječe na nedovoljnu angažiranost u istraživanju incidenata.

Da bi se utvrdio način istraživanja incidenata, potrebno je razviti proceduru kao pravilo za istraživanje svih incidenata kako bi se mogao utvrditi pravi uzrok nastalog štetnog događaja koji, nažalost, u većini slučajeva ima veću ili manju štetnu posljedicu kako za radnike, tako i za opremu koja se koristi ili za okoliš.

U ovome radu opisani su neki dijelovi koji bi trebali biti osnova za razvijanje postupka kod poslodavca u svezi s istraživanjem štetnih događaja. Postupak bi trebao olakšati rad pri istraživanju incidenata kako za stručnjaka zaštite na radu, tako i za sve koji sudjeluju u istrazi, ali najbitnije u svemu je da se pronađu pravi uzroci nastanka štetnog događaja.

*Zlatko Perić, mr. sig.
Saipem S.p.A. Podružnica u Republici Hrvatskoj,
Rijeka*